

Inklusion af børn og unge med kognitive vanskeligheder i fritids- og foreningslivet

Denne side er til kommuner og andre organisationer, som gerne vil arbejde med at inkludere børn og unge med kognitive vanskeligheder i fritids- og foreningslivet. Vi vil her præsentere en model samt erfaringer til hvordan man kan inkludere og rumme flere børn og unge med kognitive vanskeligheder i fritids- og foreningslivet.

Vi trækker på erfaringerne fra projektet BULAF (*Børn og unges lige adgang til foreningslivet*). BULAF var et projekt som foregik i samarbejde med Assens Kommune, som handlede om at udvikle en bæredygtig model for, hvordan kommuner bedre kan inkludere børn og unge med kognitive vanskeligheder i fritids- og foreningslivet, så de kan trives som aktive deltagere på samme niveau som deres jævnaldrende.

Den følgende model og beskrivelse er ikke en udtømmende gennemgang af alle erfaringerne og detaljerne fra projektet, men skaber en overordnet forståelse for hvad det har krævet at igangsætte arbejdet med at inkludere børn og unge med kognitive vanskeligheder i fritids- og foreningslivet.

Ved yderligere spørgsmål eller interesse for projektets resultater og erfaringer, er man velkommen til at kontakte projektleder i ADHD – foreningen Gregers Gatzwiller på grg@adhd.dk.

Resume af projekt

Børn og unge med kognitive funktionsforstyrrelser som ADHD, autisme, udviklingshandicap etc. kan have svært ved at indgå i almindelige fritids- og foreningstilbud. Hold og tilbud i foreningerne fungerer ofte på "almindelige vilkår", hvor det forventes, at deltagerne besidder aldersvarende kompetencer såsom sociale færdigheder og veludviklede eksekutive funktioner. I projektet blev trænere og instruktører i foreningerne klædt på til opgaven med at skabe bedre betingelser for børn og unge med kognitive funktionsnedsættelser. Dette skete ved, at frivillige fra foreninger deltog i en uddannelsesdag og modtog løbende sparring, pædagogisk vejledning og støtte til forældresamarbejdet. Assens Kommune ansatte en projektleder til driften af projektet.

Projektet har været en stor succes for Assens Kommune, som har valgt at fortsætte indsatserne i 2024. Projektet har også været en succes ift. målsætningerne om feedback, rekruttering af børn og unge samt foreninger til at inkludere dem:

- Målsætningen var at rekruttere min. 80 børn og unge. Der blev rekrutteret 154 børn og unge. Heraf 80 drenge og 74 pige. Aldersspændet blandt de rekrutterede var 6-17 år med en klar overvægt af yngre børn. Ud af de 154 børn er 143 fortsat i det tilbud, de er startet i.
- Målsætningen var at rekruttere 40 frivillige trænere/instruktører. Der blev rekrutteret 50 frivillige fordelt på 18 foreninger i kommunen.
- Der har været overvejende positive tilbagemeldinger på projektet blandt målgruppen og deres forældre samt de frivillige fra foreningerne.



Inklusion af børn og unge med kognitive vanskeligheder i fritids- og foreningslivet

De nødvendige skridt

Herunder følger et overblik og en beskrivelse af de nødvendige skridt som Assens Kommune og ADHD – foreningen har erfaret ifm. at få flere børn og unge med kognitive udfordringer inkluderet i foreningsfællesskabet. I modellen giver vi et overblik over de forskellige skridt. Efterfølgende følger en uddybende beskrivelse af de forskellige skridt.



Inklusion af børn og unge med kognitive vanskeligheder i fritids- og foreningslivet

Rekruttering af målgruppen

Projektleder i Assens Kommune har i samarbejde med DGI stået for rekruttering af foreninger og frivillige. Rekrutteringen af frivillige er foregået ved at række ud til foreninger i kommunen, som kunne være relevante at have med i projektet. Assens Kommune har lavet opsøgende arbejde ifm. rekruttering af børn og unge i målgruppen ved fx at besøge skoler i kommunen og oplyse om projektet. Assens Kommune har også informeret om projektet på deres hjemmeside.

Der har været et godt og vigtigt samarbejde med PPR og Sundhedsfremme og Børn, unge og familieindsatser i Assens Kommune. Afdelingerne har bidraget med henvisning af børn og unge, som kunne have gavn af at blive inkluderet i fritids- og foreningslivet. Det vil fremadrettet være lige til for Assens Kommunes projektleder at række ud til disse afdelinger ift. inklusion af flere børn og unge i foreningslivet i kommunen. Der har derudover også været et godt samarbejde med skoler i kommunen, hvor projektleder i Assens Kommune har hjulpet med inklusionen i foreningerne samt fundet den rigtige aktivitet til barnet eller den unge. DGI har fungeret som en god sparringspartner ift. relevante foreninger i Assens Kommune. Her har projektleder i Assens Kommune fået et godt netværk blandt de ansatte i DGI Fyn.

Økonomi har haft væsentlig betydning for målgruppens deltagelse i foreningsaktiviteten, da nogle familier ikke har råd til at betale for medlemskontingentet. I Assens Kommune har det været muligt at give økonomisk støtte¹. Denne pulje kunne dække "almindelige" fritidsaktiviteter som gymnastik, fodbold osv. Men ved dyrere aktiviteter som fx ridning og motorcross har det været nødvendigt for forældrene med en månedlig egenbetaling og det er ikke alle, det har været muligt for og derfor har deres barn været nødsaget til at stoppe igen.

Dialog med forældre

Det har været vigtigt med en løbende dialog med forældrene om barnets udfordringer og behov ift. den ønskede fritidsaktivitet. Dette fordi forældrene ofte har det bedste kendskab til barnet og løbende er involveret i hvordan barnet reagerer på at starte til den nye fritidsaktivitet. Det er ikke sikkert at den frivillige underviser lægger mærke til reaktioner og nogle gange kommer reaktionerne efterfølgende. Derudover kan der opstå nye omstændigheder, som gør at overskuddet og ressourcerne ændrer sig for barnet. Det kan fx være skoleskift, ny lærer i skolen, skilsmisse, familieforøgelse osv.

Foreningskontakt

Det har vist sig afgørende med en løbende og direkte foreningskontakt. Det skal gerne være kontakt med den specifikke træner på det aktuelle hold, som udbyder den ønskede aktivitet. Her kan informeres om barnets behov og udfordringer ift. om barnet kan inkluderes på holdet og evt. hvad forældrene skal være behjælpelige med for at det kan lykkes.

Det er generelt vigtigt at have "fingeren på pulsen" ift. foreningerne, da ressourcerne og kompetencerne er meget omskiftelige. Selvom en forening på et givent tidspunkt har dygtige frivillige undervisere, som kan rumme og inkludere målgruppen, kan dette hurtigt ændre sig, hvis underviseren stopper som frivillig i foreningen. Omvendt kan en forening sagtens have mange ressourcer og kompetencer til at kunne inkludere målgruppen uden at nogen ved det. Med den løbende foreningskontakt kan man sikre at henvise målgruppen til relevante foreninger.

Uddannelse af foreninger

ADHD – foreningen har været ansvarlig for uddannelse af foreninger, som gerne ville deltage i projektet, så de blev klædt på til at imødekomme og rumme børn og unge med kognitive udfordringer i deres forening.

¹ En pulje i Assens Kommune til at støtte socialt udsatte børn og unges mulighed for at deltage kommunens foreningsliv



Inklusion af børn og unge med kognitive vanskeligheder i fritids- og foreningslivet

Uddannelsen blev foretaget af eksterne og interne konsulenter. I marts 2023 blev der udført en evaluering af Assens Kommune med de foreninger, der på daværende tidspunkt havde deltaget i uddannelsen. Ud fra den evaluering blev uddannelsen efterfølgende revideret og tilpasset de ønsker foreningerne havde ift. mere konkrete handlemuligheder og fokus på at pædagogiske tiltag ikke kun gavner børn med kognitive udfordringer, men gavner alle børn og unge på det pågældende hold og letter den frivilliges arbejde. Uddannelsen har desuden fået fokus på hvordan foreningerne kan være opmærksomme på forældrene og støtte dem i at støtte deres barn til en god oplevelse i foreningslivet.

I begyndelsen var hensigten først at uddanne frivillige trænere og instruktører i foreningerne, for dernæst at udbyde det til målgruppen. Det var dog en udfordring at rekruttere børn og unge til de foreninger, som blev uddannet til at tage imod målgruppen, primært pga. logistik, da Assens Kommune er en stor kommune, hvorfor det rent geografisk blev vanskeligt at matche børnene til fritidstilbud i nærheden. Derfor blev det besluttet at foretage rekrutteringen af målgruppen og frivillige på en anderledes måde med udgangspunkt i barnet/den unges ønske og derefter kontakte den forening, som der var interesse i at blive medlem af. På denne måde fik barnet/den unge mulighed for at deltage i den ønskede aktivitet. Dette gjorde samtidig foreningerne mere interesserede i at blive en del af projektet og deltage i uddannelsesdagen.

Samlet vurdering af projektet

Der har været en stor interesse for projektet blandt foreningerne og målgruppen. Vi har oversteget måltallene ift. deltagende foreninger, frivillige trænere og børn og unge som deltager aktivt i foreningslivet. Og der er kommet overvejende positiv feedback fra deltagerne.

Assens Kommune beskriver også projektet som en stor succes og har valgt at fortsætte indsatserne i 2024 som en del af Bevæg Dig For Livet-aftalen med DGI, hvor Assens Kommune ansætter en projektleder til dette arbejde i en fuldtidsstilling. Derudover vil udvalgte indsatser blive yderligere støttet af DGI, som har modtaget midler fra Social- og Boligstyrelsens Civilsamfundspulje: Hjælp til børn i udsatte familier (inflationshjælp). Formålet med tilskuddet er at afhjælpe de sociale og økonomiske konsekvenser af den høje inflation og de høje energipriser for udsatte børn.

